

**VLAAMS VERBOND VAN HET KATHOLIEK
SECUNDAIR ONDERWIJS**

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

**DUIJS
Derde graad BSO
Derde leerjaar**

Alle studierichtingen

INHOUD

1	BEGINSITUATIE	5
2	INLEIDING BIJ HET LEERPLAN	5
3	ALGEMENE DOELSTELLING	5
4	CONCRETE DOELSTELLINGEN	5
5	LEERINHOUD	5
5.1	Basis: lezen - luisteren	5
5.2	Basis: spreken	6
5.3	Uitbreiding	6
6	DIDACTISCHE WENKEN	6
7	EVALUATIE	7
8	BIBLIOGRAFIE	7

1 BEGINSITUATIE

De leerlingen die in het derde leerjaar van de derde graad BSO het vak Duits aangeboden krijgen via het beperkt gemeenschappelijk gedeelte van de lessentabel, hebben een zeer gevarieerd schoolverleden. Ze hebben vrijwel allemaal nog geen of nauwelijks Duits geleerd.

Deze algemene heterogeniteit laat zich uiteraard gevoelen in de klasgroep.

2 INLEIDING BIJ HET LEERPLAN

Uit de beginsituatie blijkt duidelijk dat er voor Duits vrij grote verschillen kunnen bestaan tussen de leerlingen. Het leerplan moet open en beperkt zijn.

De leraar zal vertrekkend vanuit het leerplan, een op de klasgroep betrokken werkplan opstellen.

3 ALGEMENE DOELSTELLING

De leerlingen inleiden in drie aspecten van het communicatieve Duits: lezen, luisteren en spreken.

Hierbij is de interpretatievaardigheid prioritair: voorrang wordt gegeven aan het begrijpen van wat wordt gezegd of geschreven.

Op de tweede plaats komt het verstaanbaar overbrengen van een mondelinge boodschap, op een eenvoudige, niet-complexe wijze.

4 CONCRETE DOELSTELLINGEN

- De leerlingen kunnen eenvoudige aankondigingen en mededelingen uit dagelijkse situaties luisterend en lezend begrijpen.
- De leerlingen kunnen zich mondeling kort in eenvoudige dagelijkse situaties uitdrukken.

5 LEERINHOUD

5.1 Basis: lezen - luisteren

De leerlingen lezen of beluisteren korte teksten op een eenvoudig en concreet niveau en passen hierop gevarieerde lees- en luistertechnieken toe (globaal, gericht, gedetailleerd ...) die ze zich al vroeger, in andere vakken, hebben eigen gemaakt.

Naast deze zeer algemene teksten lezen en beluisteren ze ook enkele eenvoudige teksten die betrekking hebben op hun specifieke studierichting.

Ze beschikken daarvoor over een beperkte lexicale en syntactische basis (zie 5.2), en doen anderzijds hun voordeel met de verwantschap tussen Duits en Nederlands.

Ze werken ook enkele malen met een eenvoudig vertaalwoordenboek.

5.2 **Basis: spreken**

De leerinhoud voor het realiseren van spreken bestaat uit:

- basiswoordenschat en idioom
- eenvoudige zinspatronen.

De basiswoordenschat heeft betrekking op eenvoudige, dagelijkse situaties, zoals:

- iemand begroeten
- zichzelf voorstellen
- getallen (in functie van geld en tijd)
- het uur
- een afspraak maken
- de familieleden
- dagelijkse bezigheden thuis
- wonen
- de tuin
- maaltijden
- boodschappen doen
- vrienden
- feestjes
- vakantie
- verkeer (verkeersmiddelen, de weg vragen/wijzen)
- de dokter
- kleding
- het weer
- ...
- basisterminologie eigen aan de specifieke studierichting

De eenvoudige zinspatronen betreffen de meest elementaire vormen van:

- een mededeling
- een vraag
- een ontkenning

5.3 **Uitbreiding**

Voor klasgroepen en/of individuele leerlingen die vanuit hun voorkennis of interesse meer aankunnen, of die een tweede lesuur hebben, kan de leraar:

- het vlot communicatief gebruik opvoeren
- de eenvoudige zinspatronen geleidelijk aan complexer maken
- de taalsituaties uitdiepen
- eenvoudige, zelfstandige opdrachten laten verwerken
- ...

6 **DIDACTISCHE WENKEN**

6.1

Dit onderwijs Duits is gebaseerd op concrete situaties. Concrete situaties moet men begrijpen als taalvelden uit het dagelijkse leven die zoveel mogelijk auditief en visueel in de klas worden binnengebracht.

Dia's en video's van Inter Nationes die taalvelden uitbeelden, kunnen taalbegrip en taalgebruik ondersteunen.

Tekstmateriaal uit de reclame, uit aankondigingen in krant of weekbladen, uit de muziekwereld, uit computerspelletjes, ... bevat dikwijls dankbare leerstof.

6.2

Naast het auditief en visueel aanbieden van leerstof, is de wet van de herhaling zeer belangrijk. Woordenschat en eenvoudige zinspatronen zullen geregeld herhalend of met één lichte transfer opnieuw worden aangeboden en herhaald.

7 EVALUATIE

Evaluatie in het derde leerjaar van de derde graad binnen het vak Duits heeft volgende functies en kenmerken.

Eerst dient evaluatie om inzicht te verwerven in de vorderingen van de leerlingen. Met dit inzicht kan de leraar snel hulp bieden waar nodig en/of betere leerlingen volgens eigen tempo begeleiden. Tevens krijgt de leraar informatie die nodig is om de volgende leerfasen aan te vatten.

De leerling moet aan de evaluatie gegevens over zijn vorderingen overhouden.

Gezien de erg heterogene beginsituatie binnen de klasgroep is het logisch dat de evaluatievorm verschillend kan zijn voor verschillende leerlingen. Evaluatie heeft immers de bedoeling vorderingen te meten vanaf de startfase tot de evaluatiemomenten tijdens het schooljaar.

Tevens dient de leraar er attent voor te zijn dat de leerplandoelen voor dit leerjaar op de eerste plaats het begrijpen van mondelinge en schriftelijke talige boodschappen omvat, op de tweede plaats de mondelinge taalproductie. De evaluatievorm zal er dus op gericht zijn de vorderingen voor deze doelen te meten.

Wellicht is hier de gespreide evaluatie te verkiezen boven evaluatie binnen proefwerkenreeksen.

8 BIBLIOGRAFIE

In deze bibliografie bieden de opgesomde werken theoretische achtergrond en inspirerende hulp bij de verschillende onderdelen van het leerplan.

Ze zijn sterk aan te bevelen als leidraad bij de lesvoorbereidingen en bij het opstellen van eigen cursusmateriaal. Deze lijst biedt een ruime keuze, maar is geenszins exhaustief.

8.1 Lexica

Der große Duden in 10 Bänden. Bibliographisches Institut, Mannheim.

Zeer nuttig voor de leerkracht zijn:

- Band 3: Bildwörterbuch
- Band 6: Aussprachewörterbuch
- Band 9: Sprachliche Zweifelsfälle
- Band 10: Bedeutungswörterbuch

Duden Schülerlexikon. Bibliographisches Institut, Mannheim.

Meyers Kinderlexikon. Bibliographisches Institut, Mannheim.

STEEVENS, J.P., VICTOOR, A., Was ist das? Modernes deutsches Bildwörterbuch. Die Keure, Brugge.

WAHRIG, G., Deutsches Wörterbuch. Bertelsmann Lexikon-Verlag, Gütersloh.

8.2 Grammatik: Lehr- und Übungsbücher

BUSSE, J., Mir oder mich? Verlag für Deutsch, München.

DREYER, H., SCHMITT, R., Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik. Verlag für Deutsch, München.

ENGELS, A., VAN STRATEN, A.H., Der Übungsmeister. Wolters-Noordhoff, Groningen.

EPPERT, F., Grammatik lernen und verstehen. Ernst Klett, Stuttgart.

GRIESBACH, H., Das Sprachheft 1. Max Hueber, München.

HEREMANS, T., Kurze deutsche Grammatik. Wolters, Leuven.

KARS, J., HÄUSSERMANN, U., Grundgrammatik Deutsch. Diesterweg, Frankfurt am Main.

KIEFT, P., Deutsche Sprachlehre. Thieme, Zutphen.

POSTMA, W.K., Hochdeutsche Sprachlehre. Wolters-Noordhoff, Groningen.

SCHAUS, R., Abgestufte Übungen zur deutschen Grammatik. De Sikkel, Malle.

SCHEELE, J., Die Quelle der Grammatik. Thieme, Zutphen.

STEVERINCK, A.J., Fertig... Los. Grammatik. Thieme, Zutphen.

VANACKER, M., TIMPERMAN, T., Beknopte Duitse spraakkunst voor Nederlandstaligen. DNB/Pelckmans, Kapellen.

VANACKER, M., TIMPERMAN, T., Duitse Spraakkunst voor Nederlandstaligen. DNB/Pelckmans, Kapellen.

VANACKER, M., TIMPERMAN, T., Duitse spraakkunstoefeningen voor het secundair onderwijs. DNB/Pelckmans, Kapellen.

VANACKER, M., TIMPERMAN, T., Übungen zur deutschen Grammatik. DNB/Pelckmans, Kapellen.

VAN DE POEL, J., VAN DE POEL, K., Mini-Grammatik Deutsch. De Sikkel, Malle.

VAN VISSCHEL, A., Deutsche Übungshefte 1, 2, 3. De Sikkel, Malle.

VICTOOR, A., SNAUWAERT, J., Duitse Basisgrammatica. Die Keure, Brugge.

WENDT, H.F., Langenscheidts Kurzgrammatik Deutsch. Langenscheidt, Berlin.

8.3 Landeskunde

GRIESBACH, H., Aktuell und interessant. Die deutschsprachigen Länder. Leseheft mit Übungen. Max Hueber, München.

SCHMID, G.F., Kleine Deutschlandkunde. Ein erdkundlicher Überblick. Ernst Klett, Stuttgart.

Themen unserer Zeit. DNB/Pelckmans, Kapellen.

- . Krieg und Frieden
- . Die Presse
- . Familienleben
- . Sport und Spiel
- . Jugend

Tatsachen über Deutschland (te verkrijgen in het Goethe-Institut, Belliardstraat, Brussel).

Het materiaal van Inter Nationes: per school of per instituut kan één set van de geluidsbanden, diamateriaal, tekst- en werkboeken kosteloos worden besteld. Het jaarprogramma dient, met stempel van de school, aangevraagd te worden bij: Inter Nationes, Audiovisuelle Medien, Kennedyallee 91-103, D-5300 Bonn 2.

Een keuze uit het rijke aanbod aan Landeskunde-materiaal:

- . Audiovisuelles Ergänzungsmaterial zur Landeskunde der Bundesrepublik Deutschland.
- . Wer kommt mit? Eine Reise durch die Bundesrepublik.
- . Zehnmal Landeskunde der Bundesrepublik Deutschland.
- . Themen aus dem Alltag der Bundesrepublik Deutschland.
- . Das Land, in dem wir leben. Zur Gegenwartskunde der Bundesrepublik Deutschland.
- . Was wird aus unserer Stadt?
- . Deutschlandspiel. Das Spiel, mit dem man spielend die Bundesrepublik Deutschland entdeckt.
- . Das Münchenspiel.

Materialien zur Landeskunde, (te verkrijgen via Goethe-Institut, München, Referat 42, Lenbachplatz 3, D-8 München 2):

- . Schule und Freizeit (Text- und Arbeitsbuch)
- . Werbung und Anzeigen (Textbuch)
- . Wahl und Presse (Textbuch und Glossar)
- . Ausländische Jugendliche (Text- und Arbeitsbuch)
- . Videomateriaal en didactiseringen.

8.4 Spreekvaardigheid

ALTEMÖLLER, E.M., Fragespiele für den Unterricht zur Förderung der spontanen mündlichen Ausdrucksfähigkeit. Ernst Klett, Stuttgart.

BARBERIS, P., BRUNO, E., Deutsch im Hotel (1 + 2). Max Hueber, München.

COHEN, U., OSTERLOH, K.-H., Zimmer frei. Deutsch in Hotel und Restaurant. Langenscheidt, Berlin.

DREKE, M., LIND, W., Wechselspiel. Sprechanlässe für die Partnerarbeit im kommunikativen Deutschunterricht. Langenscheidt, Berlin.

EPPERT, F., Material zum Konversationsunterricht. Max Hueber, Ismaning/München.

GÖBEL, R., Lernen mit Spielen. Lernspiele für den Unterricht mit ausländischen Arbeitern. Pädagogische Arbeitsstelle des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, Frankfurt-Bonn.

HÄUBLEIN, G. e.a., Telefonieren - Schriftliche Mitteilungen. Ein Programm zur Erweiterung der Ausdrucksfähigkeit im Deutschen. Langenscheidt, Berlin.

LOHFERT, W., SCHERLING, Th., Wörter, Bilder, Situationen. Langenscheidt, Berlin.

LOHFERT, W., Kommunikative Spiele für Deutsch als Fremdsprache. Max Hueber, Ismaning/München.

MÜLLER, H., Deutsch mit Phantasie. Max Hueber, Ismaning/München.

RENAUD, R., SPANS, B., Sprechen Sie mit! Ernst Klett, Stuttgart.

SPIER, A., Mit Spielen Deutsch lernen. Scriptor, Kronberg.

ZIELINSKI, W.D., Papa. Charly hat gesagt. Langenscheidt, Berlin.

Materiaal van Inter Naciones:

Was möchten Sie wissen?

Themen aus dem Alltag der Bundesrepublik Deutschland.

Ich bin neugierig, wie alles funktioniert ...

Sprechintentionen, Modelle 4

Sprechsituationen aus dem Alltag, 2. Teil, Modelle 5

Themen und Meinungen im Für und Wider, Modelle 6.

Materiaal van het Goethe-Institut:

CHARPENTIER, M. e.a., Bild als Sprechanaß. Kunstbild.

BRANDI, M.L. e.a., Bild als Sprechanaß. Sprechende Fotos.

DAUVILLIER, Chr., Im Sprachunterricht spielen. Aber ja!

LAVEAU, I., Bild als Sprechanaß. Werbeanzeigen, 1988.

8.5 Leesvaardigheid en Literatuur

BOSCHMA, N., VAN EUNEN, K. e.a., Lesen, na und? Ein literarisches Arbeitsbuch für die ersten Jahre Deutsch. Langenscheidt, Berlin.

BRANDI, M.-L., STRAUB, D., Training des Leseverstehens mit Hilfe von Sachtexten. Goethe-Institut, München.

Bulkboek. Knippenberg, Utrecht.

FRENZEL, E., en H.A., Daten deutscher Dichtung. Abriß der deutschen Literaturgeschichte, Band 1 & 2. dtv, München, 1983.

HÄUSSERMANN, U., Literaturkurs Deutsch. Diesterweg, Frankfurt am Main, 1987.

HAJNY, P.F., WIRBELAUER, H., Lesekurs Deutsch. Eine Einführung in die Texterschließung. Langenscheidt, Berlin.

HELMLING, B., WACKWITZ, G., Literatur im Deutschunterricht am Beispiel von narrativen Texten. Goethe-Institut, München.

HERRMAN, K., HÄUSSERMANN, U., KAMINSKI, D., Literarische Texte in der Unterrichtspraxis. 1. Seminarbericht; 2. Eine Beispielsammlung; 3. Übungsformen. Goethe-Institut, München.

KAST, B., Jugendliteratur im kommunikativen Deutschunterricht. Langenscheidt, Berlin.

KAST, B., Literatur im Unterricht. Methodisch-didaktische Vorschläge für den Lehrer. Goethe-Institut, München.

LAVEAU, I., Sach- und Fachtexte im Unterricht. Methodisch-didaktische Vorschläge für den Lehrer. Goethe-Institut, München.

NOWE, J., Sand, nicht Öl. Geschichte der deutschsprachigen Literatur der Gegenwart. Acco, Leuven, 1990.

TIESEMA, H.D., Der rote Faden. Sechzig Zusammenfassungen vielgelesener Werke aus der deutschen Literatur. Van Walraven, Apeldoorn.

WERR, C., Literatur zum Anfassen. Hueber, München, 1987.

WIEMER, R.O., Bundesdeutsch. Lyrik zur Sache Grammatik. Hammer, Wuppertal, 1974.

WUCHERPFENNING, W., Geschichte der deutschen Literatur. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. Klett, Stuttgart, 1986.

8.6 Didactiek en methodiek

BALDEGGER, M., Kontaktschwelle Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, Berlin.

Computergestützter Fremdsprachenunterricht, Langenscheidt-Redaktion. Langenscheidt, Berlin.

DUHAMEL, R., ETIENNE, F., Didactiek van het Duits. Van In, Lier.

HEYD, G., Deutsch lehren. Grundwissen für den Unterricht in Deutsch als Fremdsprache. Diesterweg, Frankfurt Main, 1990.

NEUNER, G., e.a., Übungstypologie zum kommunikativen Deutschunterricht. Langenscheidt, Berlin.

SHEILS, J., Communication in the modern languages classroom. Council for Cultural Co-operation, Council of Europa, Strasbourg.

STRAUSS, D., Didaktik und Methodik Deutsch als Fremdsprache. Langenscheidt, Berlin.

8.7 Computerprogramma's

CALIS, Duke University, Durham, N.C., USA

PARADISE, Uitgeverij Van In, Grote Markt 39, 2500 Lier

PUNCH, HPC Gent

SUPERBRIEF, Didacta, de Meureslaan 94, 1150 Brussel

TELEX, Wolters Leuven, Blijde-Inkomststraat 50, 3000 Leuven

TEXTARBEITER, Max Hueber Verlag, Ismaning

TEXTSPEICHER DEUTSCH, C.C. Buchner, Postfach 1269, D-8600-Bamberg

WORTMEISTER, Didascalía, Universiteitsplein 1, 2610 Antwerpen

Programma's van **CODE#WARE**, Code# vzw, Bosuil 80/47, 2100 Deurne-Antwerpen

Programma's van **SCALA**, KU-Leuven, Fac. Wijsbegeerte en Letteren, Blijde-Inkomststraat 21B, 3000 Leuven

Programma's van **WIDA SOFTWARE Ltd**, 2 Nicholas Gardens, London W5 5HY

8.8 Tijdschriften

Als achtergrond voor de leraar:

Deutsch als Fremdsprache. Herder Institut, Lumumbastraße 4, D-7022, Leipzig.

Praxis Deutsch. Friedrich Verlag, Postfach 100150, D-3016 Seelze 6.

Zielsprache Deutsch. Max Hueber Verlag, Max-Hueber-Straße 4, D-8045 München.

Sirene. Zeitschrift für Literatur. Wolters-Noordhoff, Postbus 58, 9700 MB Groningen.

Levende Talen. Bureau van de Vereniging van Leraren in Levende Talen, Postbus 5148, 1007 AC Amsterdam.

Werkmap voor taal- en literatuuronderwijs. Werkgroepen voor Taal- en Literatuuronderwijs, Blijde-Inkomststraat 21, 3000 Leuven.

Tijdschriften met teksten voor de leerlingen:

Langenscheidts Sprachillustrierte, Langenscheidt, Berlin.

Juma, Das Jugendmagazin, Frankfurter Straße 128, D-5000 Köln 80.

Scala, Deutsche Ausgabe.

Tijdschriften van Mary Glasgow Publications: das Rad, Schuß, der Roller.

8.9 Nuttige adressen

Deutsche Bibliothek, Goethe-Institut, Belliardstraat 58, 1040 Brussel, tel. (02)230 39 70.

Inter Nationes, D-5300 Bonn 2 (Bad Godesberg), Kennedyallee 91-103.

Ambassade van de BRD, Tervurenlaan 190, 1050 Brussel.

Consulaat-Generaal der Bondsrepubliek, De Keyserlei 5 A7, 2000 Antwerpen.

Redaktion Forum DAF, Max Hueber Verlag, Max-Hueber-Straße 4, D 8045 Ismaning.

Duitse Dienst voor Toerisme, A. De Boeckstraat 54-56, 1140 Brussel-Evere.

Rat der Deutschen Kulturgemeinschaft, Kaperberg 8, 4700 Eupen.

Toeristische Dienst Zwitserland, Koningstraat 75, 1000 Brussel.

Toeristische Dienst Oostenrijk, Louisalaan 106, 1050 Brussel.